

دوره دوم مجلس شورای ملی

اختتام

۳ دیماه ۱۲۹۰ خورشیدی
» » ۲۴۷۰ شاهنشاهی
۳ محرم ۱۳۳۰ هجری
۲۴ دسامبر ۱۹۱۱ میلادی

افتتاح

۲۴ آبانماه ۱۲۸۸ خورشیدی
» » ۲۴۶۸ شاهنشاهی
دوم ذیقعده ۱۳۲۷ هجری
۱۵ نوامبر ۱۹۰۹ میلادی

شماره ردیف	حوزه انتخابیه	نام و نام خانوادگی
۱	آباد	— حاج محمد کریم خان
۲	اراک	سالار فیروز (رکن الدوله) عبدالرضا خان
۳	»	فرمانفرمایان عبدالحسین میرزا
۴	اسنجان	— میرزا ابراهیم خان
۵	»	فاتح الملک: (۱) حاج میرزا احمد خان
۶	»	— میرزا مرتضی قلی خان
۷	افلیت خا (اراسنه جنوب)	میرزا یانس یوسف خان
۸	» (اراسنه شمال)	—
۹	» (زرتشتیان)	شاهرخ ارباب کیخسرو
۱۰	» (کلیمیان)	نیورای میرزا لقمان
۱۱	بارفروش (بابل)	خواجوی نوری (منتصر السلطان) میرزا صادق خان
۱۲	بجنورد	—
۱۳	بروجرد	بروجردی آقامحمد
۱۴	»	— سید عبدالحسین
۱۵	بیرجند (فانبات)	معدل الدوله میرزا منصور خان
۱۶	تبریز	(مستشار الدوله) صادق صادق
۱۷	»	صادقی (معین الرعایا) میرزا عبدالله
۱۸	»	فرشچی حاج میرزا آقا
۱۹	»	قزوینی میرزا احمد
۲۰	»	مسوات سید محمد رضا
۲۱	»	معتمدالتجار میرزا محسن خان
۲۲	»	ممتاز الدوله میرزا اسماعیل خان

۱ — در سوم قوس (اذر) ۱۲۸۹ رئیس اردوی سیار فارس شد و بجای او میرزا علی انتظام الحکماء انتخاب گردید.

شماره ردیف	حوزه انتخابیه	نام و نام خانوادگی
۲۳	تبریز	میرزا اسماعیل نوبری
۲۴	»	حاج میرزا رضا خان وکیلی
۲۵	»	شیخ اسماعیل هشترودی
۲۶	تبریز (آذربایجان)	میرزا ابراهیم خان حکیم الملک
۲۷	»	سید حسن تقی زاده
۲۸	»	شیخ محمد خیابانی
۲۹	»	سید جلیل اردبیلی
۳۰	»	میرزا محمد علی خان تربیت
۳۱	»	شیخ رضا دهخوارقانی
۳۲	»	حاج محمد صادق علی زاده
۳۳	»	آقا میرزا محمد شجاعت
۳۴	تربت حیدریه	—
۳۵	تهران	میرزا محمد خان احتشام السلطنه
۳۶	»	شاهزاده اسداله میرزا شهاب الدوله
۳۷	»	مرتضی قلی خان صنیع الدوله (۱)
۳۸	»	میرزا محمد خان صدیق حضرت
۳۹	»	میرزا عبدالحمین خان وحید الملک
۴۰	»	یحیی میرزا لسان الحکماء
۴۱	»	حاج سید نصرالله سادات اخوی
۴۲	»	شاهزاده یحیی میرزا (۲)
۴۳	»	میرزا حسن خان وثوق الدوله (۳)

۱- روز پنجم صفر ۱۳۲۹ هجری مطابق ۱۷ بهمن ماه ۱۲۸۹ خورشیدی به قتل رسید.

۲- قبل از افتتاح مجلس فوت کرد.

۳- قبل از افتتاح مجلس وزیر عدلیه شد.

نام و نام خانوادگی	حوزه انتخابیه	شماره ردیفی
میرزا اسماعیل خان	فرزانه تهران	۴۴
میرزا یوسف خان	اعتصام الملک	۴۵
دکتر امیرخان	امیراعلم	۴۶
میرزا علی	انتظام الحکماء	۴۷
میرزا باقر	حسام الذاکرین (۱)	۴۸
محمدولی خان	سپهدار اعظم	۴۹
حاج علی قلی خان	بختیاری سردار اسعد	۵۰
شاهزاده سلیمان میرزا	—	۵۱
میرزا علی	اصفهان	۵۲
دکتر علی خان	—	۵۳
میرزا علی اکبرخان	دهخدا	۵۴
میرزا فتح اله خان	مشیرحضور	۵۵
میرزا قاسم خان	تبریزی (صورافیل)	۵۶
سید محمد رضا	همدانی	۵۷
مرتضی قلی خان	بختیاری	۵۸
آقامیرزا سید محمد	بهبهانی (۲)	۵۹
میرزا حسین خان	مؤتمن الملک پیرنیا	۶۰
حسین قلی خان	نواب (۳)	۶۱
میرزا داودخان	علی آبادی	۶۲

۱- قبل از افتتاح مجلس فوت کرد.

۲- به مجلس نیامد.

۳- وزیر امور خارجه شد.

شماره ردیف	حوزه انتخابیه	نام و نام خانوادگی
۶۳	تهران	دبیرالملک (۱) میرزا حسین خان
۶۴	»	ذکاء الملک محمدعلی خان
۶۵	»	دکتر حاج رضا خان
۶۶	»	مستوفی میرزا رضا
۶۷	»	یزدی شیخ محمدحسین
۶۸	»	حسن علی خان
۶۹	»	ساعداالوزاره میرزا حسن خان
۷۰	»	سیداالطباء دکتر حسین خان
۷۱	علماء طراز اول که با قرعه انتخاب شدند و نی به مجلس نیامدند.	اصفهانی آقا سید ابوالحسن
۷۲	»	صابری حاج میرزا سیدعلی
۷۳	»	همدانی حاج سید باقر
۷۴	»	ثقة الاسلام حاج آقا نوراله
۷۵	»	مازندرانی آقا شیخ مهدی
۷۶	»	مجتهد بیرجندی حاج شیخ محمدهادی
۷۷	»	انجوی حاج میرزا ابوالحسن
۷۸	»	مدرس قمشہ میرزا سید حسن
۷۹	»	خوئی حاج امام جمعه
۸۰	خرمشهر (عربستان)	ادیب سید محمدباقر
۸۱	»	اردلان (حاج عزالمالک) میرزا اماناله خان
۸۲	»	بهجت شیخ محمدعلی
۸۳	دشت گرگان - یموت	آدینه جان آخوندجعفریای محمدخان یارعلی
۸۴	دماوند	—
۸۵	رشت (گیلان)	پیرنیا (معاخذ السلطنه) میرزا ابوالحسن خان

شماره ردیف	حوزه انتخابیه	نام و نام خانوادگی
۸۶	رشت (گیلان)	مرزبان (امین الملک) دکتر اسمعیل خان
۸۷	»	ناصر الاسلام سید یحیی
۸۸	»	وکیل التجار (۱) آقا محمد
۸۹	»	وزیرزاده (۲) میرزا محمد خان
۹۰	»	حسام الاسلام (۳) شیخ حسن
۹۱	زنجان	زنجان شیخ ابراهیم
۹۲	ساری - تنکا بن	— شیخ جعفر
۹۳	»	شیخ رئیس شاهزاده ابوالحسن میرزا
۹۴	»	شریف العلماء سید عباس
۹۵	»	منیر السلطان میرزا احمد خان
۹۶	سبزوار	افسر (شیخ رئیس) شاهزاده محمد هاشم میرزا
۹۷	»	— آقا شیخ علی
۹۸	دامغان - سمنان	ضیاء الملک میرزا محمد تقی
۹۹	سندج	کردستانی میرزا اسداله خان
۱۰۰	»	عز الملک عزت اله
۱۰۱	شاهرود	ناظرزاده شیخ غلام حسین
۱۰۲	شیراز (فارس)	ابوالوردی شیخ علی
۱۰۳	»	شیرازی حاج آقا مجتهد
۱۰۴	»	مدرس حاج سید ابراهیم
۱۰۵	قزوین	ادیب التجار میرزا محمد
۱۰۶	»	فهییم الملک (فهیمی) میرزا خلیل خان

۱- در ۶ ربیع الاول ۱۳۲۹ در مجلس سکنه کرد.

۲- استعفا داد و بجای او علی قلی خان سردار اسعد از مجلس انتخاب شد.

۳- فوت شد و بجای او دکتر علی خان از مجلس انتخاب شد.

شماره ردیف	حوزه انتخابیه	نام و نام خانوادگی
۱۲۴	مشهد (خراسان)	صدرالعلماء آقا سید یعقوب
۱۲۵	"	طباطبائی میرزا محمد صادق
۱۲۶	"	کاشف حاج محمد اسمعیل
۱۲۷	"	متین السلطنه عبدالحمید خان
۱۲۸	"	معز الملک (سردار معظم خراسانی) عبدالحسین خان
۱۲۹	نیاوند -- تویسرکان دوستان آباد -- ملایر	حاج مصدق الممالک محسن آقا
۱۳۰	نیشابور	قوام الاسلام (۱)
۱۳۱	همدان	وکیل الرعایا حاج شیخ محمد تقی
۱۳۲	یزد	نائینی (۲) میرزا رضا خان
۱۳۳	"	یزدی (۳) آقا سید علی آقا

- ۱- بعد از یک سال و هفت ماه در تاریخ ۲۵ جدی (دی) ۱۲۸۹ استعفا کرد و بجای او میرزا قاسم خان
صو اسرافیل از مجلس انتخاب شد.
- ۲- از یزد و نائین
- ۳- به مجلس نیامد.

دوره دوم مجلس شورای ملی

هیئت رئیسه سنی، منتخبه ۲۴ عقرب (آبان) ۱۲۸۸ خورشیدی برابر با ۲ ذیقعدہ ۱۳۲۷ هجری

رئیس آقای حاج ابوالحسن میرزا، شیخ رئیس

منشی { آقای میرزا اسداله خان کردستانی
آقای عبدالحسین معززالملک
آقای احمدعلی غفاری
آقای شیخ غلامحسین

هیئت رئیسه موقتی منتخبه ۲۴ عقرب ۱۲۸۸ خورشیدی برابر با ۲ ذیقعدہ ۱۳۲۷ هجری

رئیس آقای میرزا حسین خان موتمن الملک، پیرنیا

نواب رئیس { آقای صادق مستشارالدوله
آقای حسینقلی خان نواب

منشی { آقای میرزا اسداله خان کردستانی
آقای عبدالحسین معززالملک
آقای احمدعلی غفاری
آقای شیخ غلامحسین

هیئت رئیسه دائمی (اجلاسیه اول)

منتخبه ۲۸ آبان ۱۲۸۸ خورشیدی برابر با ۴ ذیقعده ۱۳۲۷ هجری

رئیس

آقای میرزا صادق خان مستشارالدوله

نواب رئیس

آقای حاج سید نصراله تقوی
آقای میرزا اسمعیل خان ممتازالدوله

منشی

آقای محمدعلی ذکاءالملک
آقای اسمعیل معاضدالملک
آقای عبدالرحمن معززالملک
آقای حسینعلی خان نواب

کارپرداز

آقای ارباب کیخسرو شاهرخ (مباشر)
آقای علی محمد وزیرزاده (رئیس دفتر)

هیئت رئیسه (اجلاسیه دوم)

منتخبه ۱۴ جدی (دی) ۱۲۸۸ خورشیدی برابر با ۲ ربیع الاول ۱۳۲۸ هجری

رئیس

آقای میرزا حادای خان مستشارالدوله

نواب رئیس

آقای حاج سید نصراله تقوی
آقای میرزا اسمعیل خان ممتازالدوله

مشتی

آقای عبدالجسین معززالملک
آقای اسمعیل معاضدالملک
آقای مرتضی قلی خان نائینی
آقای علی محمد وزیرزاده

کنارپرداز

آقای ارباب کیخسرو شاهرخ
آقای وکیل التیجار
آقای میرزا ابراهیم خان کسری

در تاریخ ۱۳ سرطان (تیر) ۱۲۸۹ خورشیدی آقایان مستشارالدوله (رئیس)، مرتضی قلی خان (منشی) و ابراهیم خان کسری (کارپرداز) از سمت خود استعفا دادند و در ۱۵ تیرماه ۱۲۸۹ خورشیدی کسری هیئت رئیسه بشرح زیرانتخاب گردید

رئیس	آقای محمدعلی خان ذکاءالملک
نواب رئیس	{ آقای حاج سید نصراله تقوی آقای اسداله میرزا (۱)
منشی	{ آقای عبدالحسین معززالملک آقای اسمعیل معاضدالملک آقای میرزا ابراهیم خان آقای علی محمد وزیر زاده
کارپرداز	{ آقای ارباب کیخسرو شاهرخ آقای وکیل النجار آقای ابوالناسم میرزا

۱- اسداله میرزا در سوم اسد (سرداد) ۱۲۸۹ خورشیدی استعفا داد و معززالملک بجای او انتخاب شد.

دوره دوم مجلس شورای ملی

هیئت رئیسه اجلاسیه سوم

منتخبه ۱۳ میزان (مهر) ۱۲۸۹ خورشیدی برابر با ۱۳۲۸ شوال ۱۳۲۸ هجری

رئیس	}	آقای میرزا محمدعلی خان ذکاءالملک ^(۱)
»		آقای اسمعیل خان ممتازالدوله
»		آقای حسین خان مؤتمن الملک ^(۲)
(بمدت سه ماه و سه روز)		
(بمدت یک ماه و پنج روز)		
(بمدت هشت ماه و یک روز)		

نواب رئیس	}	آقای حاج سید نصراله تقوی
		آقای متین السلطنه

منشی	}	آقای اسمعیل معاضدالملک
		آقای مرتضی قلی خان نائینی
		آقای میرزا ابراهیم خان
		آقای حاج میرزا رضا خان

کارپرداز	}	آقای ارباب کیخسرو شاهرخ
		آقای وکیل التجار ^(۳)
		آقای حاج عزالمالک ^(۳)

۱- در هشتم دلو (بهمن) ۱۲۸۹ از سمت ریاست استعفا داد و آقای اسمعیل خان ممتازالدوله در ۱۱ دلو (بهمن) بجای ایشان انتخاب گردید و نامبرده در ۱۳ حوت (اسفند) ۱۲۸۹ خورشیدی استعفا داد و آقای حسین خان مؤتمن الملک در ۱۸ حوت ۱۲۸۹ به ریاست مجلس برگزیده شد.

۲- آقای حاج سید نصراله تقوی در سوم اسد ۱۲۸۹ استعفا داد و بجای او آقای مرتضی قلی خان انتخاب شد.

۳- در ۱ حمل (فروردین) ۱۲۹۰ خورشیدی آقایان حاج بیولشخان لواءالدوله و میرزا رضاخان نائینی بجای آقایان وکیل التجار و حاج عزالمالک انتخاب شدند که در ۱۳ ادیبهشت ۱۲۹۰ خورشیدی استعفا دادند و آقایان دکتر حاج رضاخان و میرزا اسماعیل خان فرزانه به مباشرت مجلس انتخاب گردیدند.

دوره دوم مجلس شورای ملی

هیئت رئیسه اجلاسیه چهارم

منتخبه دوم قوس (آذر) ۱۳۹۰ خورشیدی برابر با ۳ ذی الحجه و ۱۳۲ هجری .

رئیس	آقای حسین خان مؤتمن الملک
نواب رئیس	{ آقای محمدعلی ذکاء الملک آقای حاج سید نصراله تقوی
منشی	{ آقای میرزا رضاخان نائینی آقای حاج میرزا رضاخان آقای میرزا قاسم خان آقای خلیل فهیم الملک
کارپرداز	{ آقای ارباب کیخسرو شاهرخ آقای دکتر حاج میرزا رضاخان آقای یوسف اعتصام الملک